

N:o 225.

Kungl. Maj:ts nådiga skrifvelse till Riksdagen angående fråga om anslag till understöd vid ordnande af kreditförhållandena för det mindre jordbruket; gifven Stockholms slott den 21 april 1911.

Under åberopande af bilagda utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed gifva Riksdagen tillkänna, att väckt fråga om anslag på extra stat för år 1912 för beredande af statsunderstöd vid ordnande af kreditförhållandena för det mindre jordbruket för närvarande icke föranleder någon Kungl. Maj:ts framställning till Riksdagen, i följd hvaraf Kungl. Maj:t finner medel för ändamålet icke behöfva i sagda stat beräknas.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Oskar Nylander.

Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 april 1911.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Statsråden: PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 SWARTZ,
 grefve HAMILTON,
 MALM,
 LINDSTRÖM,
 NYLANDER,
 VON SYDOW,
 VON KRUSENSTIERNA.

Departementschefen, statsrådet Nylander, anförde härefter.

Vid underdånig anmälan den 13 januari 1911 af anslagsbehofven under riksstatens nionde hufvudtitel meddelade jag under punkten 80 i protokollet, att inom departementet påginge utredningar angående frågan om ordnande af kreditförhållandena för det mindre jordbruket äfvensom att jag hade för afsikt att, sedan utredningarna afslutats, för Kungl. Maj:t framlägga förslag i ämnet. Jag antog emellertid, att för ändamålet skulle komma att krävas ett anslag för år 1912 af omkring 7,000 kronor, och hemställde på grund häraf, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att i afvaktan på den nådiga proposition, som Kungl. Maj:t kunde komma att aflåta till Riksdagen, på extra stat för år 1912 beräkna ett anslag af 7,000 kronor. Till hvad jag sålunda hemställde behagade Kungl. Maj:t lämna nådigt bifall.

Berörda fråga har blifvit bragt under Kungl. Maj:ts pröfning genom underdånig skrifvelse från hushållningssällskapens hösten 1908

i Stockholm samlade ombud. I denna skrifvelse hemställde dessa, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, i hvad mån och på hvilket sätt kreditförhållandena för jordbruket, bland annat genom föreningsväsendet, kunde förbättras, samt vidtaga de åtgärder, hvartill denna utredning kunde gifva anledning. Sedan landtbruksstyrelsen genom nådig remiss den 8 december samma år blifvit anbefalld att efter hushållningssällskapens förvaltningsutskotts hörande häröfver afgifva utlåtande, afgaf landtbruksstyrelsen i underdånig skrifvelse den 1 december 1908 förslag i ämnet. Detta förslag var grundadt bland annat därpå, att till Kungl. Maj:ts förfogande skulle ställas medel afsedda att såsom statslån tilldelas för ändamålet särskildt bildade föreningar, hvilka ville, en hvar efter stadgar, som upprättats i öfverensstämmelse med af landtbruksstyrelsen närmare angifna grunder, utlämna lån till sina medlemmar för att bereda dessa tillgång till kapital för jordbruksdriften och i öfrigt till förbättrande af medlemmarnas jordbruk.

Då landtbruksstyrelsen således vid utarbetandet af sitt förslag byggt detsamma på föreningsväsendet, något som i andra länder äfven på detta område visat sig vara fördelaktigt, synes mig förslaget i detta hänseende äga goda förutsättningar att kunna leda till uppnående af det afsedda ändamålet. Emellertid har jag ansett det önskligt få utredt, huruvida icke, på annat sätt än genom anordnande af en ny statslånefond, erforderligt rörelsekapital skulle kunna tillföras ifrågavarande föreningar. Därvid borde, enligt min mening, särskildt tagas under öfvervägande, om man icke såsom långifvare åt inom de särskilda orterna bildade föreningar skulle kunna anlita respektive sparbanker eller annan penningeinträttning, samt villkoren och förutsättningarna härför. Samtidigt borde ock uppmärksamheten riktas äfven på de särskilda åtgärder, som från statens sida möjligen skulle kunna visa sig erforderliga för åstadkommande af nödig kontroll öfver lånerörelsen, af en såvidt möjligt likformig, efter förhållandena afpassad organisation af de särskilda föreningarna o. s. v.

I anslutning härtill begärde och erhöll jag den 28 oktober 1910 Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla sakkunniga personer att inom jordbruksdepartementet biträda med närmare utredning i af mig här antydd riktning angående ordnandet genom föreningar af kreditförhållandena vid det mindre jordbruket.

De sålunda tillkallade sakkunniga, hvilka utgjordes af landssekreteraren Herman Uddén, sekreteraren i Östergötlands läns hushållningssällskap Wilh. Heyman och sekreteraren i Södermanlands läns hushållningssällskap K. A. Högström, öfverlämnade till mig den 18 januari 1911

sitt betänkande i ämnet, öfver hvilket landtbruksstyrelsen den 10 februari 1911 afgaf inforrdadt underdånigt utlåtande. Då betänkandet bland annat innehöll förslag till vissa förändringar i sparbankslagen den 29 juli 1892, anbefalldes den af Kungl. Maj:t den 8 oktober 1910 tillsatta kommittén för anordnande af en fackmässig och enbetyg kontroll öfver rikets sparbanker m. m. att afgifva utlåtande öfver detsamma i hvad det innefattade förslag till förändringar i sparbankslagen. Det sålunda inforrdade utlåtandet afgafs den 28 februari 1911.

Då det emellertid synes mig önskvärdt, att vissa delar af det utaf de sakkunniga utarbetade förslaget underkastas en ytterligare granskning, hvilken icke medhinner inom sådan tid, att förslag i ärendet kan framläggas för årets Riksdag, finner jag mig numera icke kunna vidhålla min afsikt att för Kungl. Maj:t framlägga förslag om proposition till innevarande års Riksdag angående beviljande af det för ändamålet ifrågasatta anslaget.

Jag nödgas alltså hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes gifva Riksdagen tillkänna, att frågan om anslag på extra stat för år 1912 för beredande af statsunderstöd vid ordnande af kreditförhållandena för det mindre jordbruket för närvarande icke föranleder någon Kungl. Maj:ts framställning till Riksdagen, i följd hvaraf Kungl. Maj:t finner medel för ändamålet icke behöfva i sagda stat beräknas.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, i nåder bifalla; och skulle nådig skrifvelse aflåtas till Riksdagen af den lydelse, bilaga . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ernst Öberg.